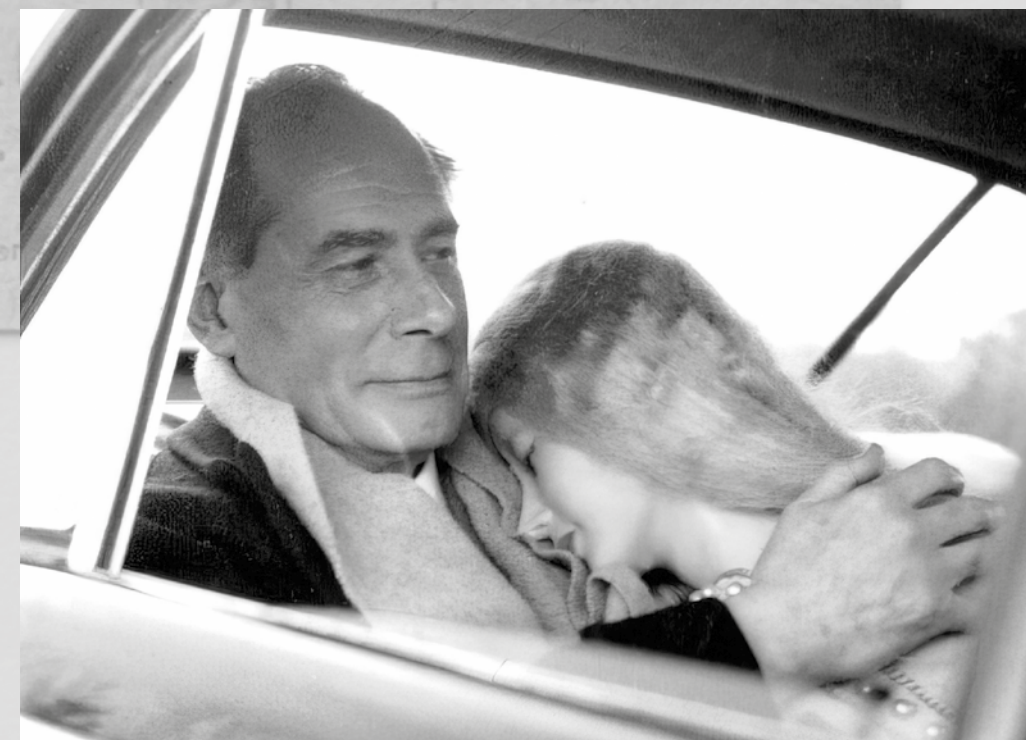

Zeventig jaar Efteling in beelden

Inmiddels zijn er vier generaties opgegroeid met de Efteling in Kaatsheuvel. Wie werd er niet voor het eerst als kleuter of op schoolreis meegenomen naar het almaar uitdijende attractiepark? De eerste bezoekers kwamen terug als pubers, als ouders met kinderen en vervolgens als grootouders met de kleinkinderen. In mei 1951 opende de Efteling als natuurpark met speeltuin, zwem- en roeivijver en een theehuis. Een jaar later ging het Sprookjesbos open, het telde toen tien sprookjes. Aanvankelijk was het ingericht voor ouders met kinderen tot ongeveer twaalf jaar. In de loop van zeven decennia ontwikkelde de Efteling zich tot een themapark voor alle leeftijden met diverse achtbanen en zogeheten *darkrides*, waar mensen in wagentjes doorheen rijden. Het Sprookjesbos telt nu tegen de dertig sprookjes. Inmiddels zijn er ook twee hotels, een theater en twee vakantieparken. In de wachtrijen kunnen we nog steeds ons picknickmandje leegeten, maar overal is ook het typische Eftelingeten en -drinken te koop. We deden een oproep aan onze lezers om eigen foto's en herinneringen aan te leveren. In de royale oogst vallen een paar dingen op: kinderherinneringen en nostalgie overheersen. Dat betekent: veel Sprookjesbos, Hollebolle Gijs en kabouters. Op de foto's uit de jaren vijftig en zestig zien we nog de speeltuin, vijvers en het zwembad uit 1957, die uiteindelijk uit beeld verdwijnen. We zien veel terug van de evolutie van de Efteling: nieuwe en verdwenen sprookjes, de stoomcarroussel, de technische innovaties en de veranderingen in sfeer en stijl. De Efteling bleef zich voortdurend vernieuwen. Maar in het collectieve geheugen van onze lezers aan de Efteling staan toch duidelijk het Sprookjes-

bos en de kenmerkende vormgeving van Anton Pieck (1895-1987) en Ton van de Ven (1944-2015) centraal. De aanstelling van Van de Ven als creatief directeur in 1974 markeerde de omslag van het park. Voortbouwend op de formule van Pieck bouwde hij de Efteling uit tot een volwaardig attractiepark. Er kwamen de eerste overdekte attracties als het Spookslot (1978), Carnaval Festival (1984), Fata Morgana (1986) en Droomvlucht (1993). In 1981 volgde de eerste achtbaan: de Python. Toch kregen we daarvan maar weinig foto's binnen: kennelijk zijn ze lastig te fotograferen. Maar ze staan misschien ook wel minder voor wat de Efteling voor veel mensen representeert: het feest van de herkenning, gekoppeld aan steeds weer nieuwe, spannende ervaringen. Ook Anton Pieck hield het liever bij het Sprookjesbos, maar snapte dat het 'snelle werk' om commerciële redenen nodig was. Met de vernieuwing veranderden en verdwenen ook zaken: Langnek kreeg een vriendelijker hoofd en het losjes op de legende van de heilige Genoveva van Brabant gebaseerde sprookje van het bruidskleed van Genoveva verdween, omdat de duiven niet langer gevierd mochten worden. Monsieur Cannibale en enkele onderdelen van Carnaval Festival werden gaandeweg als racistische karikaturen ervaren. Het Spookslot werd in 2022 gesloten, omdat het niet meer zou voldoen. Duizenden mensen kwamen afscheid nemen en de gemeenteraad van Loon op Zand moest serieus vergaderen over het aanwijzen van het Spookslot als gemeentelijk monument. Een horrorattractie met de naam *Danse Macabre* komt ervoor in de plaats, waarmee, net als vaker in de Efteling, vernieuwing in een bekend jasje wordt gegoten. ■

Boven: Transport van Sneeuwwitje in glazen kist, 1952. (Collectie: Paul Sprangers)
Onder: Anton Pieck in de auto met Doornroosje, 1953. (Persfoto Efteling)

Verwacht

Van 4 maart t/m 21 mei 2023 is in Het Noordbrabants Museum in 's-Hertogenbosch de tentoonstelling *De Efteling* te zien.

Bronnen

- H. van den Diepstraten, *De Efteling: kroniek van een sprookje 1952-2002* (Baarn 2002).
- Johan van Grinsven, 'De Efteling: de betovering blijft, zelfs na een halve eeuw. Een warm nostalgisch bad', in: *Brabants Dagblad*, 1 juni 2002, p. 21-23.

Websites

- www.eftedia.nl/ (het grootste online naslagwerk over de Efteling)
- nl.wikipedia.org/wiki/Efteling

Jaren vijftig

Herautenplein met De Magische Klok
(Fotoalbum Riky de Jong-Vermeeren, 1952)

Prinsenpoort (uitgang Herautenplein)
(Foto: Fam. Geerts, circa 1953)

Roeivijver
(Fotoalbum Fam. van Baest, 1953)

In het Kabouterdorp
(Foto: Huub Strouken, 1954)

Kinderspoor
(Foto: Fam. Peeters, 1956)

Fontein De Kikker-koning op het Herautenplein
(Fotoalbum Ton Bijsterveld-Claessens, 1959)

Jaren zestig en zeventig

Stoomcarrousel
(Foto: Theodoor van Leeuwen, 1967)

Toegangspoort De Efteling (voormalige ingang van Sport- en Wandelpark)
(Foto: Fam. De Greef, 1961)

Kasteel van Doornroosje
(Foto: Fam. Slot, 1962)

Kabouterdorp
(Foto: Fam. Theunissen, 1972)

In de speeltuin

Voorloper van De Efteling: R.K. Sport- en Wandelpark
(Prentbriefkaart. Foto: Leo Sikkers, 1950)

Rolton met op de achtergrond Ezeltje Streck Je
(Foto: Fam. Van der Heijden, 1964)

Hoge glijbaan
(Foto: Rees Diepen, 1961)

Heksenmuts
(Foto: Rees Diepen, 1961)

Waterpret

Zwembad (1953-1988)
(Prentbriefkaart, jaren zestig)

Café-Restaurant Panorama (1953-heden),
gelegen aan de noordrand van de siervijver
(Foto: Theodoor van Leeuwen, 1967)

Kanovijver (1953-2005), gescheiden door een houten wal van de
roeivijver
(Prentbriefkaart, 1961)

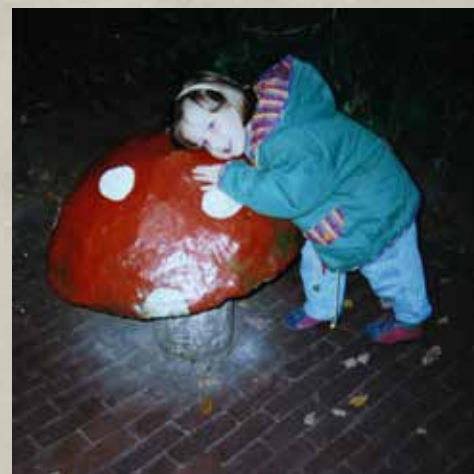

Roeivijver (1954-1981) met op de
achtergrond het zwembad
(Prentbriefkaart, 1961)

Muzikale betovering en “Op een grote paddenstoel...”

(Foto: Fam. Geerts, 1962)

(Foto: Fam. Vermeeren-Heusschen, 1995)

(Foto: Emy Thorissen, 2006)

(Foto: Jurgen Pigmans, 2022)

“Papier hier! ... dank u wel”

Speeltuin Gijs
(Foto: Fam. Van der Heijden, 1964)

Speeltuin Gijs
(Foto: Rees Diepen, 1961)

Wagen Gijs
(Foto: Fam. Van de Rijdt, 1998)

Baby Gijsje
(Foto: Wim Langen, 2013)

Langnek (sprookje van De Zes Dienaren)

Langnek met klein hoofd
en strenge blik
(Foto: Huub Strouken,
1954)

De tweede versie met
andere cape
(Foto: Theodoor van
Leeuwen, 1967)

In de jaren zestig werd de
nek langer, maar het strenge
gezicht bleef
(Brochure uit 1972)

Tijdens de Winterefteling draagt Langnek
oorwarmers op het hoofd
(Brochure uit 2000)

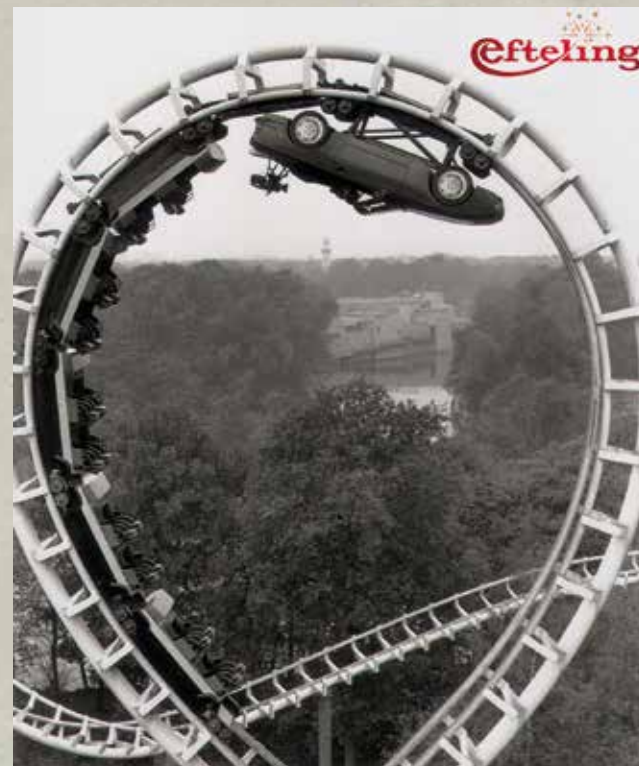

In 1975 kreeg Langnek een vriendelijker en
ronder hoofd. Uitwisseling van Portugese en
Tilburgse scholieren
(Fotoalbum Loes Coppes, 2018)

In de publiciteit ... jaren tachtig

Te Land, ter Zee en in de Lucht bij Fata Morgana en roeivijver, 1986
(Bron: Eftepedia)

Opname voor reclamespot voor Porsche in de Python, 1989
(Bron: Efteling)

Naar het theater en gekostumeerde figuren in het park

Oog in oog met de draak: Carnaval Festival
(Foto: Jurgen Pigmans, 2022)

Prinses Anura met de gouden bal bij muzikale fonteinshow Aquanura
(Foto: Tony Vaessen, 2013)

Knuffelen en op de foto met Pardijntje, de beste vriendin van Pardoes
(Foto: Nijs Vogels, 2005)

Parkshow Raveleyn
(Foto: Tony Vaessen, 2013)

Attracties en achtbanen

De Python
(Foto: Tony Vaessen, 2019)

Gondoletta
(Foto: Ad de Bont, 1991)

Piraña
(Foto: Patrick Embregts, circa 1998)

Volk van Laaf
(Foto: Nijls Vogels, 2005)

Winterefteling (1999-2000 tot heden)

Vogel Rok
(Foto: Patrick Embregts, 2000)

Pagode, Carrouselpaleis en Spoorovergang Stoomtrein
(Foto: Jurgen Pigmans, 2021)

Vernieuwing

De Chinese Nachtegaal (1952)
(Foto: Huub Strouken, 1954)

Sneeuwwitje (1952)
(Foto: Fam. Theunissen, 1972)

De Indische Waterlelies (1966)
(Foto: Mirella Vogels, 2011)

Plaats gemaakt voor Draak Lichtgeraakt (1979)
(Foto: Mirella Vogels, 2014)

Uitbreiding met Spiegel van stiefmoeder (1999)
(Foto: Patrick Embregts, 2000)

Renovatie van De Wachters (2015)
(Foto: Jurgen Pigmans, 2021)

Een laatste blik op ...

Monsieur Cannibale (1988-2021): met dak vanaf 2002 en na grote renovatie in 2012
(Foto: Tony Vaessen, 2016)

Swiss Bob (1985-2019)
(Foto: G. Lanting, 2015. Bron: Wikimedia Commons)

Monsieur Cannibale (1988-2021): zonder dak tot 2001
(Foto: Fam. van de Rijdt, 1998)

Spookslot (1978-2022)
(Foto: Jurgen Pigmans, 2022)